

GEWONE ZITTING 2024-2025

11 APRIL 2025

**BRUSSELS
HOOFDSTEDELIJK PARLEMENT**

**VERENIGDE VERGADERING
VAN DE GEMEENSCHAPPELIJKE
GEMEENSCHAPSCOMMISSIE**

**VOORSTEL VAN GEZAMENLIJK
DECREET EN ORDONNANTIES**

**van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de
Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie
en de Franse Gemeenschapscommissie tot
invoering van een recht op vergissing bij het
vervullen van administratieve formaliteiten in
het Brussels Gewest**

(ingediend door mevrouw Amélie PANS (FR), mevrouw
Loubna AZGHOUD (FR), de heren Gaëtan
VAN GOIDSENHOVEN (FR) en Ismail LUAHABI (FR))

SESSION ORDINAIRE 2024-2025

11 AVRIL 2025

**PARLEMENT DE LA RÉGION
DE BRUXELLES-CAPITALE**

**ASSEMBLÉE RÉUNIE
DE LA COMMISSION
COMMUNAUTAIRE COMMUNE**

**PROPOSITION DE DÉCRET ET
ORDONNANCES CONJOINTS**

**de la Région de Bruxelles-Capitale, de la
Commission communautaire commune et de
la Commission communautaire française
instaurant un droit à l'erreur dans les
démarches administratives en
Région bruxelloise**

(déposée par Mmes Amélie PANS (FR), Loubna
AZGHOUD (FR), MM. Gaëtan VAN GOIDSENHOVEN (FR)
et Ismail LUAHABI (FR))

Samenvatting*

*Dit voorstel van gezamenlijk decreet en ordonnances
voert een recht op vergissing in voor de burger, op
voorwaarde dat hij of zij te goeder trouw handelt en dat
het om een eerste vergissing gaat.*

* Samenvatting opgesteld door de diensten van het parlement.

Résumé*

*La présente proposition de décret et d'ordonnances
conjointes instaure un droit à l'erreur au bénéfice de
l'administré, pour autant qu'il soit de bonne foi et qu'il
s'agisse d'une première erreur.*

* Résumé établi par les services du Parlement.

Toelichting

Het vervullen van administratieve formaliteiten is de voorbije jaren steeds complexer geworden, vooral door de toenemende digitalisering van de overheidsdiensten. Door die complexiteit, in combinatie met een vaak moeilijk te begrijpen administratief jargon, vergroot het risico dat burgers en bedrijven onopzettelijke fouten maken. Dergelijke vergissingen kunnen, ook al worden ze te goeder trouw begaan, aanzienlijke gevolgen teweegbrengen: ontzegging van bepaalde rechten, geldboetes, onontvankelijkheid van een aanvraag of zelfs uitsluiting van overheidsinstrumenten.

Momenteel is er in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest geen algemene tekst voorhanden waarin uitdrukkelijk een recht op vergissing is geregeld dat geldt bij alle gewestelijke besturen. Door die leemte in de regelgeving dienen de overheidsdiensten situaties geval per geval te beoordelen, waarbij ze vaak geneigd zijn om de voorschriften strak toe te passen. De Brusselse ombudsdienst wijst erop dat de almaar complexere formaliteiten (onlineformulieren, digitale procedures enz.) er steeds vaker toe dreigen te leiden dat burgers en bedrijven onopzettelijk fouten begaan, doordat ze iets niet goed begrijpen of gewoon even onoplettend zijn, zonder dat ze de bedoeling hebben om bedrog te plegen. Die vergissingen kunnen te wijten zijn aan het complexe administratieve jargon, de vele regels of de betrokkenheid van een derde partij (bijv. een school die talmt om een document te bezorgen, een vereniging die als tussenschakel optreedt enz.). De ombudsdienst heeft in zijn algemene aanbevelingen voor 2023 de gewestelijke overheid uitdrukkelijk verzocht om een regeling in te voeren waardoor burgers de kans krijgen om vergissingen die zij in hun contact met openbare diensten te goeder trouw hebben begaan, recht te zetten.

Het recht op vergissing houdt in dat een burger die of een bedrijf dat bij het vervullen van een administratieve formaliteit te goeder trouw een vergissing heeft begaan, de kans krijgt om die fout recht te zetten, zonder een geldboete opgelegd te krijgen of een bepaald recht of voordeel te verliezen. De overheid geeft de gebruiker bij een eerste onopzettelijke nalatigheid dus het voordeel van de twijfel en de mogelijkheid om zijn vergissing binnen een redelijke termijn recht te zetten. In beginsel wordt *a priori* vertrouwen geschonken aan de gebruiker. Het is aan de overheid om aan te tonen dat er eventueel sprake is van kwaad opzet. Een burger of bedrijf hoeft niet te bewijzen te goeder trouw te hebben gehandeld. Het recht op vergissing biedt geen vrijgeleide om ongestraft dezelfde fout te herhalen, noch het recht om verplichtingen stelselmatig te laat na te komen. Uiteraard blijft het strafbaar om opzettelijk te talmen of doelbewust informatie achter te houden. Het beoogde recht geldt dus enkel voor onopzettelijke vergissingen die worden begaan in het administratieve doolhof. Het spreekt voor zich dat fraude

Développements

Les démarches administratives se sont complexifiées ces dernières années, notamment en raison de la numérisation croissante des services publics. Cette complexité, conjuguée à un langage administratif souvent peu accessible, accroît les risques d'erreurs involontaires de la part des citoyens et des entreprises. Ces erreurs, bien que commises de bonne foi, peuvent entraîner des conséquences disproportionnées: refus de droits, sanctions pécuniaires, irrecevabilité d'une demande ou encore exclusion de dispositifs publics.

Actuellement, aucun texte général en Région de Bruxelles-Capitale ne consacre explicitement un droit à l'erreur applicable à l'ensemble des administrations régionales. Cette lacune laisse à chaque service public le soin d'apprécier les situations au cas par cas, avec une tendance fréquente à appliquer la réglementation de manière rigide. Le médiateur bruxellois relève ainsi que les démarches de plus en plus complexes (formulaires en ligne, procédures numériques, ...) multiplient le risque d'erreurs involontaires de la part des usagers, dues à une incompréhension ou une simple inadvertance, sans intention de tromper. Ces erreurs peuvent trouver leur origine dans la complexité du langage administratif, la multiplicité des règles ou même l'intervention de tiers (ex. une école tardant à fournir un document, une association intermédiaire, etc.). Dans sa recommandation générale de 2023, le médiateur a explicitement invité les autorités régionales à développer des mécanismes permettant aux citoyens de corriger de telles erreurs de bonne foi dans leurs interactions avec les services publics.

Le droit à l'erreur désigne la possibilité, pour un citoyen ou une entreprise de bonne foi, de régulariser une erreur commise dans le cadre d'une démarche administrative sans encourir de sanction pécuniaire ni perdre un droit ou un avantage en résultant. Autrement dit, l'administration accorde à l'usager le bénéfice du doute lors d'un premier manquement non intentionnel, et lui permet de corriger son erreur dans un délai raisonnable. Ce principe repose sur la confiance *a priori* envers l'usager. Il appartient alors à l'administration de prouver la mauvaise foi éventuelle, plutôt qu'au citoyen ou à l'entreprise de prouver sa bonne foi. Le droit à l'erreur ne constitue ni une «licence à l'erreur» pour récidiver impunément, ni un droit au retard systématique dans les obligations. Ainsi, les retards volontaires ou omissions délibérées restent naturellement sanctionnables. Ce droit ne vise donc que les erreurs involontaires commises dans le dédale administratif, en excluant bien sûr la fraude et la récidive intentionnelle.

en het opzettelijk en herhaaldelijk begaan van fouten daar niet onder vallen.

Het recht op vergissing vloeit logischerwijs voort uit de beginselen van goed bestuur, evenredigheid en rechtszekerheid, die verankerd zijn in artikel 41 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie. Het is de bedoeling om de verhouding tussen de overheid en de burgers evenwichtiger en menselijker te maken.

De gevolgen waartoe vergissingen kunnen leiden, zijn soms buiten proportie. Er is sprake van een onevenredige sanctie wanneer iemand te zwaar wordt gestraft voor de fout die hij of zij heeft begaan. Denk maar aan het opleggen van een zeer hoge boete of een strenge maatregel naar aanleiding van een kleine vergissing die zonder kwaadwillig opzet werd begaan en snel werd rechtgezet. Het recht op vergissing is bedoeld om komaf te maken met dergelijke buitensporige reacties van de overheid, wanneer iemand te goeder trouw heeft gehandeld. Ombuds Brussel haalt in dat verband enkele concrete voorbeelden aan. Zo liep een gezin een renovatiepremie mis doordat op een formulier een verkeerd vakje was aangevinkt, leidde een fout in een aangifte automatisch tot een financiële sanctie en verloor iemand zijn aanspraak op een sociaal recht omdat een document ontbrak. Voorts is er het verhaal van een Brusselse vrouw die zich vergiste bij het invullen van haar eigendomsstatus toen ze een Renoluationpremie aanvraagde. Door die onopzettelijke fout kwam ze in een minder gunstige inkomenscategorie terecht. Ook al was het zonneklaar dat ze te goeder trouw had gehandeld, toch weigerde de overheidsdienst om haar gegevens te corrigeren, omdat het z gezegd technisch onmogelijk was om een formulier na de indiening ervan nog te wijzigen. De kwestie werd voorgelegd aan de ombudsdienst en die hekelde de strikte toepassing van de digitale procedure "zonder rekening te houden met het recht op vergissing waarop burgers zich zouden moeten kunnen beroepen". In een andere zaak weigerde de overheidsdienst urban.brussels gevolg te geven aan een individuele aanbeveling van de ombudsdienst om een vergetelheid, waarbij kennelijk te goeder trouw was gehandeld, te laten rechtzetten.

Al die voorbeelden tonen duidelijk aan waar het schoentje knelt. Aangezien het recht op vergissing niet formeel erkend is, is het voor de Brusselse overheidsdiensten moeilijk om zich inschikkelijk op te stellen en proportioneel te reageren. Dat tast het vertrouwen van de burgers en bedrijven aan. Daarnaast stellen we vast dat bepaalde zaken die in het huidige systeem zijn ingebakken, de toestand nog erger maken: een overheidscultuur die wordt gekenmerkt door angst voor fraude, miskenning van het evenredigheidsbeginsel, het ontbreken van interne regularisatie-instrumenten, vergrendelde digitale platformen en rechtsonzekerheid waardoor de overheid enigszins terughoudend is om blijk te geven van enige schappelijkheid.

Ce droit constitue un corollaire essentiel des principes de bonne administration, de proportionnalité et de sécurité juridique consacrés notamment à l'article 41 de la Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne. Il vise à instaurer un équilibre plus juste et plus humain dans les relations entre administration et citoyens.

Les conséquences de ces erreurs sont parfois disproportionnées. On parle de sanction disproportionnée lorsqu'une personne est punie de manière excessive au regard de l'erreur qu'elle a commise. Cela peut être, par exemple, une amende très élevée ou une mesure lourde alors que l'erreur était minime, sans intention de nuire, et qu'elle a été corrigée rapidement. Le droit à l'erreur vise précisément à éviter ce type de réactions excessives de l'administration lorsque la personne a agi de bonne foi. Ombuds Bruxelles cite des exemples concrets comme la perte d'une prime à la rénovation pour un ménage à la suite d'une case mal cochée dans un formulaire, l'exposition à une sanction financière automatique pour une déclaration erronée, ou le non-accès à un droit social à cause d'une pièce manquante. Dans un cas, une citoyenne bruxelloise a commis une erreur involontaire en encodant son statut de propriété lors d'une demande de prime Renoluation – erreur qui la classait dans une catégorie de revenus défavorable. Malgré sa bonne foi évidente, l'administration a refusé de corriger les données, prétextant l'impossibilité technique de modifier un formulaire après soumission. Le médiateur a donc été saisi et a dénoncé une application stricte de la procédure numérique «sans égard au droit à l'erreur dont devraient bénéficier les citoyens». Dans une autre affaire, l'administration Urban a refusé de suivre une recommandation individuelle du médiateur visant à permettre la régularisation d'une omission manifeste de bonne foi.

Ces situations illustrent bien les lacunes actuelles. En l'absence de reconnaissance formelle, les administrations bruxelloises peinent à adopter une approche indulgente et proportionnée, ce qui érode la confiance des citoyens et des entreprises. Plusieurs considérations systémiques renforcent cet état de fait: une culture administrative marquée par la crainte de la fraude, une méconnaissance du principe de proportionnalité, l'absence d'outils de régularisation interne, des plateformes numériques verrouillées et une insécurité juridique qui freine la bienveillance administrative.

Nochtans vloeit de erkenning van het recht op vergissing als het ware op natuurlijke wijze voort uit de beginselen van goed bestuur en evenredigheid. Bovendien zou die erkenning passen in het streven naar vereenvoudiging, een betere openbare dienstverlening en een sterker wederzijds vertrouwen, waar het gewest reeds naar streeft. Tevens kunnen op die manier nodeloze geschillen worden vermeden en de inspanningen worden toegespitst op de echte fraudegevallen, zonder fouten te verwarren met foute intenties.

Er zijn overigens al verschillende politieke en juridische initiatieven in die richting genomen. Zo pleitte de Senaat er in een resolutie van 17 december 2021 (7-244¹) voor om het recht op vergissing in de contacten tussen burgers en de overheid in te voeren. Onlangs riep het Belgische netwerk van ombudsmannen (ombudsman.be) in een resolutie van 18 maart 2025² op om dat recht op alle beleidsniveaus expliciet te erkennen en het te verankeren in wetteksten, zodat mensen die te goeder trouw handelen maar bij het vervullen van bepaalde formaliteiten een vergissing hebben begaan, de kans krijgen om hun fout recht te zetten. De federale arizonaregering heeft in haar regeerakkoord de invoering van een dergelijk recht vooropgesteld als een kerndoelstelling van haar administratieve beleid. Dat toont aan dat er een gedeelde politieke wil is om de bedrijfscultuur van de overheid meer te laten overhellen naar inschikkelijkheid, duidelijkheid en evenredigheid.

Wanneer we kijken naar het buitenland, dan geldt Frankrijk als voorloper met de wet nr. 2018-727 van 10 augustus 2018 (de zogenaamde ESSOC-wet), die het recht invoerde om te goeder trouw begane vergissingen bij administratieve formaliteiten recht te zetten. Daarbij wordt uitgegaan van het beginsel dat de overheid dient aan te tonen dat er sprake is van kwaad opzet en de burger zijn goede trouw niet hoeft te bewijzen, tenzij in geval van recidive of fraude. De hervorming werd gekoppeld aan een portaalsite met een overzicht van de meest voorkomende vergissingen om de gebruikers te informeren en hen te helpen bij het vervullen van hun formaliteiten. Dat moet misverstanden en ongerechtvaardigde sancties voorkomen. Het recht op vergissing werd in twee miljoen situaties⁵ toegepast, zonder dat er boetes werden opgelegd. Dankzij systemen als administratieve bemiddeling kon het aantal geschillen bovendien met 15% worden teruggedrongen. Een dergelijke regeling zou ook de vredegerichten en rechtbanken in het Brussels Gewest heel wat werk kunnen besparen.

In Nederland werden soortgelijke initiatieven genomen na een schandaal met de kinderbijslag, waardoor het vertrouwen van de burger in de overheid een flinke knauw had gekregen. In die zaak beschuldigden de belastingdiensten duizenden gezinnen onterecht van fraude. Dat leidde tot dramatische menselijke, sociale en financiële gevolgen. Het schandaal maakte duidelijk hoe gevaarlijk het is om zich als overheid onwrikbaar op te

Pourtant, la reconnaissance du droit à l'erreur s'inscrit dans le prolongement naturel des principes de bonne administration et de proportionnalité. Cette reconnaissance participerait de la logique de simplification, d'amélioration du service public et de renforcement de la confiance mutuelle, déjà poursuivis par la Région. Elle permettrait également d'éviter des contentieux inutiles et de concentrer les efforts sur les vrais cas de fraude, sans confondre maladresse et malveillance.

Plusieurs initiatives politiques et juridiques appuient d'ailleurs cette orientation. Ainsi, le Sénat avait déjà adopté une résolution le 17 décembre 2021 (7-244³) et plaidé en faveur de l'instauration d'un droit à l'erreur dans les contacts entre citoyens et administrations. Plus récemment, la résolution du 18 mars 2025⁴ adoptée par le Réseau belge des Ombudsmans (Ombudsman.be) appelait à la reconnaissance explicite de ce droit à tous les niveaux de pouvoir, et à son inscription dans les textes législatifs, afin de garantir aux usagers la possibilité de corriger une erreur de bonne foi dans leurs démarches. Enfin, l'Accord de coalition fédérale du Gouvernement Arizona mentionne également la mise en place de ce droit comme un objectif structurant de sa politique administrative, traduisant ainsi une volonté politique partagée de faire évoluer la culture des services publics vers plus de bienveillance, de clarté et de proportionnalité.

À l'étranger, le droit français a été précurseur avec la loi n° 2018-727 du 10 août 2018, dite «ESSOC», instaurant un droit à la régularisation en cas d'erreur de bonne foi dans les démarches administratives. Ce modèle repose sur le principe que c'est à l'administration de prouver la mauvaise foi, et non à l'utilisateur de démontrer sa bonne foi, tout en excluant les récidives ou les fraudes. La réforme s'est accompagnée d'un portail recensant les erreurs les plus fréquentes, afin d'informer et de guider les usagers dans leurs démarches, et ainsi prévenir les malentendus et les sanctions injustifiées. En chiffres⁶, le droit à l'erreur a été utilisé dans près de 2 millions de situations, le tout sans pénalités, et a permis de réduire les litiges de 15 % grâce à des mécanismes comme la médiation administrative. Ce qui pourrait contribuer à désengorger les justices de paix et les tribunaux en Région bruxelloise.

Aux Pays-Bas, des initiatives similaires ont vu le jour à la suite d'un scandale au sujet des allocations familiales, ce qui a profondément ébranlé la confiance entre les citoyens et l'administration. Dans cette affaire, des milliers de familles ont été injustement accusées de fraude par les autorités fiscales, entraînant des conséquences humaines, sociales et financières dramatiques. Ce scandale a mis en lumière les dangers

stellen en uit te gaan van een vermoeden van fout, zonder nog oog te hebben voor beginselen als evenredigheid en billijkheid.

Op aansturen van enkele juristen, onderzoekers en beleidsverantwoordelijken is vervolgens een beweging op gang gekomen om het recht op administratieve vergissing in te voeren. Een professor administratief recht van de universiteit van Tilburg, die ook plaatsvervangend rechter is, heeft er tevens voor gepleit om een volwaardig recht op regularisatie op te nemen in de Nederlandse wetgeving. Volgens hem kan de overheid het vertrouwen in de democratie maar herstellen door zelf een andere houding aan te nemen. Zij moet vertrouwen hebben in de burgers en bedrijven en blijk geven van inlevingsvermogen. Momenteel wordt een eerste versie van een wetsontwerp voorbereid dat ertoe strekt het recht op vergissing in te schrijven in de Algemene Wet Bestuursrecht.

Dit voorstel ligt in de lijn van de eerder aangenomen resolutie (7-244) van de Senaat, die tot doel had om de overheid toegankelijker en inschikkelijker te maken voor de burgers. Het is er tevens op gericht een model in te voeren dat gebaseerd is op de beste internationale praktijken, maar tegelijk is afgestemd op de lokale verzuchtingen.

Het is niet enkel de bedoeling om door middel van een alomvattende aanpak de kwaliteit van de openbare dienstverlening te verbeteren, maar ook om de overheid vlotter te laten samenwerken met burgers en bedrijven en tegelijk de bestuurlijke en gerechtelijke rompslomp die gepaard gaat met corrigeerbare fouten, te verminderen. Een dergelijke hervorming moet leiden tot meer rechtszekerheid voor de gebruikers en de vertrouwensrelatie tussen de burgers en de overheid ten goede komen.

Commentaar bij de artikelen

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen commentaar.

Artikel 2

Doel

Het doel van dit artikel is duidelijk: een recht op vergissing invoeren voor burgers en bedrijven die in contact treden met de overheid. Het bepaalt dat dat recht enkel van toepassing is op vergissingen die een eerste maal en te goeder trouw worden begaan, wat misbruik moet voorkomen. Dat principe moet ervoor zorgen dat de overheid zich inschikkelijk gedraagt ten aanzien van al wie er een beroep op doet en tegelijk een proportionele aanpak hanteert bij het opleggen van sancties.

d'une administration rigide, fondée sur la présomption de faute, au détriment des principes de proportionnalité et d'équité.

Un mouvement en faveur d'un droit à l'erreur administratif s'est alors amorcé, porté notamment par des juristes, des chercheurs et certains responsables politiques. Un professeur, spécialiste du droit administratif à l'Université de Tilburg et juge suppléant, a d'ailleurs plaidé pour l'intégration d'un véritable droit à la régularisation dans la législation néerlandaise. Selon lui, la restauration de la confiance démocratique ne peut venir que d'un changement de posture de l'administration elle-même, en choisissant de faire confiance aux citoyens et aux entreprises, tout en adoptant une attitude empathique, adaptée aux réalités vécues. Concrètement, une première version d'un projet de loi est déjà en préparation, visant à inscrire le «droit de se tromper» dans la loi générale sur le droit administratif (Algemene wet bestuursrecht).

Enfin, cette proposition s'inscrit dans la continuité de la résolution sénatoriale (7-244), adoptée pour promouvoir une administration plus accessible et bienveillante envers ses citoyens. Elle vise également à intégrer un modèle inspiré des meilleures pratiques internationales tout en répondant aux attentes locales.

Par cette approche globale, il s'agit non seulement d'améliorer la qualité du service public mais aussi d'encourager une meilleure coopération entre administration et usagers tout en réduisant la charge administrative et judiciaire liée aux erreurs rectifiables. Cette réforme apportera une meilleure sécurité juridique aux usagers et contribuera à instaurer une relation plus sereine entre l'administration et les citoyens.

Commentaire des articles

Article 1er

Cet article n'appelle aucun commentaire.

Article 2

Objet

L'objectif de cet article est clair: instaurer un droit à l'erreur pour les citoyens et entreprises interagissant avec l'administration. Il précise que ce droit s'applique uniquement aux erreurs commises pour la première fois et de bonne foi, ce qui évite les abus. Ce principe favorise une relation bienveillante entre l'administration et ses usagers, tout en promouvant une approche proportionnée dans la gestion des sanctions.

Artikel 3

Definitie

Dit artikel geeft een juridische invulling aan de kernbegrippen van het gezamenlijke decreet en ordonnantie teneinde een coherente en uniforme toepassing van het recht op vergissing bij de Brusselse overheidsdiensten te waarborgen.

Door meteen een duidelijke grondslag te bepalen, versterkt artikel 3 de rechtszekerheid en voorkomt het alle twijfel over de begunstigen van het recht op vergissing en de beoogde instellingen.

De “kennelijke onevenredigheid” van een sanctie kan worden beoordeeld in het licht van het evenredigheidsbeginsel zoals vastgesteld in artikel 52, §1 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie waarin bepaald is dat “beperkingen op de uitoefening van de in dit handvest erkende rechten en vrijheden bij wet moeten worden gesteld, de wezenlijke inhoud van die rechten en vrijheden moeten eerbiedigen en, met inachtneming van het evenredigheidsbeginsel, noodzakelijk moeten zijn en daadwerkelijk aan door de Unie erkende doelstellingen van algemeen belang of aan de eisen van de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen moeten beantwoorden.”.

Artikel 4

Toepassingsgebied

Dit artikel bepaalt het toepassingsgebied van het recht op vergissing. Het is van toepassing bij de overheidsdiensten, de instellingen van openbaar nut, de gemeenten en elke andere instelling die opdrachten van openbare dienstverlening uitvoert over het hele gewest. De uitzonderingen (aantasting van de volksgezondheid, de openbare veiligheid, het leefmilieu, herhaling binnen een termijn van minder dan twee jaar, of expliciete onontvankelijkheid) worden duidelijk omschreven en zijn geïnspireerd op het Franse model. Die beperkingen moeten voorkomen dat het recht op vergissing wezenlijke belangen of de coherentie van de regelgeving in het gedrang brengt.

Artikel 5

Toepassing

In dit artikel staan de voorwaarden voor de toepassing van het recht op vergissing uitvoerig toegelicht. De nadruk wordt gelegd op de mogelijkheid om een fout recht te zetten, het vermoeden dat de burger te goeder trouw handelt (tenzij het tegendeel wordt bewezen) en de eerbiediging van de rechten van derden. Die criteria moeten zorgen voor een evenwichtige en billijke

Article 3

Définitions

Cet article vise à encadrer juridiquement les notions clés du décret et des ordonnances conjoints, afin de garantir une application cohérente et uniforme du droit à l'erreur au sein des administrations bruxelloises.

En posant ces bases dès le début du texte, l'article 3 contribue à la sécurité juridique, en évitant toute ambiguïté sur les bénéficiaires du droit à l'erreur et les institutions visées.

Le caractère «manifestement disproportionné» d'une sanction peut être apprécié à la lumière du principe de proportionnalité prévu à l'article 52, §1, de la charte des droits fondamentaux de l'Union Européenne qui stipule que « toute limitation de l'exercice des droits et libertés reconnus par la présente Charte doit être prévue par la loi, respecter leur contenu essentiel et, dans le respect du principe de proportionnalité, être nécessaire et répondre effectivement à des objectifs d'intérêt général reconnus par l'Union ou au besoin de protection des droits et libertés d'autrui. ».

Article 4

Champ d'application

Cet article définit précisément le périmètre d'application du droit à l'erreur. Il inclut les administrations, les organismes d'intérêt public, les communes, et tout autre organisme exerçant des missions de service public au niveau régional. Les exclusions (atteinte à la santé publique, sécurité publique, environnement, réitération dans un délai inférieur à deux ans, ou irrecevabilité explicite) sont bien définies et inspirées des pratiques françaises. Ces limitations garantissent que le droit à l'erreur ne compromet pas des enjeux critiques ou la cohérence réglementaire.

Article 5

Application

Les conditions d'application du droit à l'erreur sont énoncées ici de manière détaillée. L'article insiste sur la possibilité de régularisation, la bonne foi présumée du citoyen (sauf preuve contraire), et le respect des droits des tiers. Ces critères visent à assurer une mise en œuvre équilibrée et équitable du droit à l'erreur tout en préservant l'esprit des réglementations concernées.

toepassing van het recht op vergissing, zonder afbreuk te doen aan de geest van de desbetreffende regelgeving.

De toepassingsvoorwaarden van het recht op vergissing moeten worden beoordeeld in het licht van het evenredigheidsbeginsel, overeenkomstig de eisen van goed bestuur.

Artikel 6

Verantwoordingsplicht

Artikel 6 verplicht alle bestuurlijke overheden die weigeren om het recht op vergissing toe te passen, dat uitdrukkelijk te verantwoorden. Die verplichting heeft tot doel om bestuurlijke transparantie te garanderen en de rechtsonderhorige te laten begrijpen waarom hij geen aanspraak kan maken op de bescherming die door deze ordonnantie wordt geboden.

Om een coherente en alomvattende toepassing van het recht op vergissing in het hele gewest te garanderen, worden de Brusselse gemeenten uitdrukkelijk opgenomen in het toepassingsgebied van de verantwoordingsplicht, in zoverre zij handelen in het kader van een bevoegdheid die door het gewest, de Franse Gemeenschapscommissie of de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie wordt gereglementeerd of gefinancierd.

Dat moet helpen voorkomen dat burgers ongelijk worden behandeld al naargelang van de overheid waarmee zij in contact komen.

Artikel 7

Toepassing

Dit artikel verleent de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, het college van de Franse Gemeenschapscommissie en het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie de bevoegdheid om besluiten goed te keuren waarmee zij het recht op vergissing kan afstemmen op de specifieke kenmerken van de verschillende gewestelijke beleidsdomeinen (fiscaliteit, economische steunmaatregelen, stedenbouw, leefmilieu enzovoort). Die flexibele benadering moet het mogelijk maken om het recht op vergissing pragmatisch toe te passen en af te stemmen op de lokale realiteit, zonder de algemene doelstellingen van de ordonnantie uit het oog te verliezen.

Artikel 8

Opvolging en evaluatie

De betrokken overheden zijn verplicht om de toepassing van het recht op vergissing jaarlijks op te volgen en daarover verslag uit te brengen aan het Brussels

Les conditions d'application du droit à l'erreur doivent être interprétées à la lumière du principe de proportionnalité, conformément aux exigences de la bonne administration.

Article 6

Obligation de motivation

L'article 6 impose à toute autorité administrative un devoir de motivation formelle en cas de refus d'application du droit à l'erreur. Cette obligation vise à garantir la transparence administrative et à permettre à l'administré de comprendre les raisons précises pour lesquelles sa situation ne bénéficie pas de la protection offerte par l'ordonnance.

Afin d'assurer une application cohérente et complète du droit à l'erreur sur l'ensemble du territoire régional, les communes bruxelloises sont expressément incluses dans le champ d'application de cette obligation de motivation, dès lors qu'elles agissent dans le cadre d'une compétence réglementée ou financée par la Région, la Commission communautaire française ou la Commission communautaire commune.

Cette inclusion permet d'éviter des traitements différenciés entre les citoyens en fonction de l'autorité avec laquelle ils interagissent.

Article 7

Application

Ce passage confère au Gouvernement de Bruxelles-Capitale, au Collège de la Commission communautaire française et au Collège réuni de la Commission communautaire commune le pouvoir d'adopter des arrêtés pour adapter le droit à l'erreur aux spécificités des différents secteurs régionaux (fiscalité, aides économiques, urbanisme, environnement, etc.). Cette flexibilité permet une mise en œuvre pragmatique et adaptée aux réalités locales tout en respectant les objectifs généraux de l'ordonnance.

Article 8

Suivi et évaluation

Les administrations concernées sont tenues d'assurer un suivi annuel de l'application du droit à l'erreur et de transmettre un rapport au Parlement de la Région de

Hoofdstedelijk Parlement, de Vergadering van de Franse Gemeenschapscommissie en de Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie. Dat moet het mogelijk maken om de regeling omtrent het recht op vergissing permanent te evalueren en eventuele tekortkomingen of misbruiken bij de uitvoering ervan vast te stellen. Die manier van werken vergroot de transparantie en biedt een basis om het beleid zo nodig bij te sturen.

Artikel 9

Informereren van de gebruikers

Dit artikel lokt geen enkele commentaar uit.

Artikel 10

Inwerkingtreding

Dit artikel stelt een termijn vast alvorens het gezamenlijke decreet en ordonnantie, na de bekendmaking ervan in het *Belgisch Staatsblad* in werking zal treden. Dat moet de betrokken overheidsdiensten de tijd geven om zich voor te bereiden op de toepassing van de nieuwe bepalingen en de nodige besluiten aan te nemen.

Bruxelles-Capitale, à l'Assemblée de la Commission communautaire française et à l'Assemblée réunie de la Commission communautaire commune. Cela garantit une évaluation continue et permet d'identifier les éventuelles lacunes ou abus dans la mise en œuvre. Ce mécanisme renforce la transparence et offre une base pour ajuster les politiques si nécessaire.

Article 9

Information des usagers

Cet article n'appelle pas de commentaire.

Article 10

Entrée en vigueur

Cet article fixe un délai avant l'entrée en vigueur du décret et ordonnances conjoints après leur publication au *Moniteur belge*. Ce laps de temps permet aux administrations concernées de se préparer à appliquer ces nouvelles dispositions et d'adopter les arrêtés nécessaires.

Amélie PANS (FR)
Loubna AZGHOUD (FR)
Gaëtan VAN GOIDSENHOVEN (FR)
Ismail LUAHABI (FR)

¹ <https://www.senate.be/www/?Mlval=/dossier&LEG=7&NR=244&LANG=nl>

² [Resolutie van 18 maart 2025](#)

³ <https://www.senate.be/www/?Mlval=/dossier&LEG=7&NR=244&LANG=fr>

⁴ [Résolution du 18 mars 2025](#)

⁵ <https://www.ucmvoice.be/2024/12/03/le-droit-a-lerreur-vers-une-fiscalite-plus-juste-pour-les-pme-belges/>

⁶ <https://www.ucmvoice.be/2024/12/03/le-droit-a-lerreur-vers-une-fiscalite-plus-juste-pour-les-pme-belges/>

VOORSTEL VAN GEZAMENLIJK DECREET EN ORDONNANTIES

**van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de
Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie
en de Franse Gemeenschapscommissie tot
invoering van een recht op vergissing bij het
vervullen van administratieve formaliteiten in
het Brussels Gewest**

Artikel 1

Dit gezamenlijke decreet en ordonnantie regelt een aangelegenheid als bedoeld in de artikelen 39, 135 en 135bis van de Grondwet, alsook in de artikelen 127 en 128bis, krachtens artikel 138 van de Grondwet.

Artikel 2

Doel

Er wordt een recht op vergissing erkend voor alle natuurlijke personen en rechtspersonen in hun contacten met de bestuurlijke overheden van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en de Franse Gemeenschapscommissie. Dat recht biedt elke persoon die te goeder trouw handelt en voor een eerste maal een toepasselijke regel over het hoofd ziet of een materiële of formele vergissing begaat bij het vervullen van een administratieve formaliteit, de kans om die fout binnen een redelijke termijn recht te zetten zonder een onevenredige sanctie opgelegd te krijgen.

Artikel 3

Definities

Voor de toepassing van dit gezamenlijke decreet en ordonnantie, wordt verstaan onder:

1° onevenredige sanctie: elke bestuurlijke of financiële strafmaatregel die bovenmatig zwaar is in verhouding tot de aard, omvang of gevolgen van de te goeder trouw begane vergissing, inzonderheid wanneer die sanctie geen rekening houdt met het onopzettelijke karakter van de vergissing, het ontbreken van nadelige gevolgen of de zorgvuldigheid die de betrokkene aan de dag heeft gelegd om de fout recht te zetten;

2° recht op vergissing: het recht om administratieve fouten die niet doelbewust en te goeder trouw werden begaan in de contacten met de overheid, recht te zetten. Dat recht is bedoeld om bij niet-doelbewuste vergissingen

PROPOSITION DE DÉCRET ET ORDONNANCES CONJOINTS

**de la Région de Bruxelles-Capitale, de la
Commission communautaire commune et de
la Commission communautaire française
installant un droit à l'erreur dans les
démarches administratives en
Région bruxelloise**

Article 1er

Le présent décret et ordonnances conjoints règle une matière visée aux articles 39, 135 et 135bis de la Constitution, ainsi qu'aux articles 127 et 128bis en vertu de l'article 138 de la Constitution.

Article 2

Objet

Un droit à l'erreur est reconnu à toute personne physique ou morale, dans ses relations avec les autorités administratives relevant de la Région de Bruxelles-Capitale, de la Commission communautaire commune et de la Commission communautaire française. Ce droit permet à toute personne ayant, pour la première fois et de bonne foi, méconnu une règle applicable ou commis une erreur matérielle ou formelle dans le cadre d'une démarche administrative, de la régulariser dans un délai raisonnable sans encourir de sanction disproportionnée.

Article 3

Définitions

Pour l'application du présent décret et ordonnances conjoints, on entend par :

1° sanction disproportionnée: toute mesure punitive, administrative ou financière dont la gravité excède manifestement la nature, l'importance ou les conséquences de l'erreur commise de bonne foi, notamment lorsque cette sanction ne tient pas compte du caractère non intentionnel de l'erreur, de son absence d'effet préjudiciable ou de la diligence manifestée par l'auteur pour la corriger ;

2° droit à l'erreur: droit de corriger des erreurs administratives involontaires, commises de bonne foi, dans leurs interactions avec les administrations publiques. Ce droit vise à éviter des conséquences disproportionnées, telles que des amendes ou la perte

onevenredige gevolgen, zoals boetes of het verlies van voordelen, te vermijden;

3° bestuurlijke overheid: elke overheidsdienst, instelling of openbare dienst die ressorteert onder het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de Franse Gemeenschapscommissie, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, alsook de gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, in zoverre zij handelen in het kader van een bevoegdheid die door een van voormelde entiteiten wordt gereguleerd of gefinancierd;

4° recidive: elke soortgelijke nieuwe vergissing die eenzelfde persoon begaat binnen drie jaar nadat een vorige recht op vergissing door de overheid formeel werd erkend.

Artikel 4

Toepassingsgebied

Het recht op vergissing is van toepassing bij de bestuurlijke overheden, met name:

- de administratie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest;
- de administratie van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie;
- de administratie van de Franse Gemeenschapscommissie;
- de instellingen van openbaar nut die afhangen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie of de Franse Gemeenschapscommissie;
- de Brusselse gemeenten, in zoverre zij bevoegdheden uitoefenen die worden gereguleerd of gefinancierd door het gewest, een gemeenschapscommissie of de gemeenschappelijke gemeenschapscommissie;
- elke andere instantie die opdrachten van openbare dienstverlening uitvoert over het hele Brussels Gewest.

Het recht op vergissing geldt voor elke fout begaan bij het vervullen van een administratieve formaliteit met het oog op:

- het verkrijgen van steun, het uitoefenen van een recht of het nakomen van een verplichting;
- de toekenning van overheidssteun;
- de erkenning of uitoefening van een recht;

d'avantages, lorsque les erreurs ne sont pas intentionnelles ;

3° autorité administrative: toute administration, organisme ou service public relevant de la Région de Bruxelles-Capitale, de la Commission communautaire française, de la Commission communautaire commune, ainsi que les communes de la Région de Bruxelles-Capitale, lorsqu'elles agissent dans le cadre de l'exercice d'une compétence réglementée ou financée par l'une de ces entités ;

4° récidive: toute nouvelle erreur de même nature commise par la même personne dans un délai de trois ans à compter de la reconnaissance précédente d'un droit à l'erreur, lorsque cette dernière a été formellement actée par l'administration.

Article 4

Champ d'application

Le droit à l'erreur s'applique aux autorités administratives, notamment:

- l'administration régionale de Bruxelles-Capitale;
- l'administration de la Commission communautaire commune ;
- l'administration de la Commission communautaire française ;
- les organismes d'intérêt public dépendant de la Région de Bruxelles-Capitale, de la Commission communautaire commune ou de la Commission communautaire française;
- les communes bruxelloises, dans les compétences qu'elles exercent sous réglementation ou financement régional, communautaire ou commun;
- tout autre organisme exerçant des missions de service public en Région bruxelloise.

Le droit à l'erreur s'applique à toute erreur commise dans le cadre d'une démarche administrative visant:

- l'obtention d'une aide, l'exercice d'un droit ou le respect d'une obligation;
- l'octroi d'une aide publique;
- la reconnaissance ou l'exercice d'un droit;

- het nakomen van een aangifteverplichting die gewestelijk is gereguleerd.

Het recht op vergissing geldt niet wanneer:

- de vergissing te kwader trouw is begaan of een geval van bewezen fraude vormt;
- de vergissing de volksgezondheid, de openbare veiligheid of het leefmilieu aantast;
- de gebruiker een herhaling begaat, dat wil zeggen wanneer hij zich in de twee voorgaande jaren reeds heeft kunnen beroepen op het recht op vergissing voor een soortgelijke fout;
- de regelgeving uitdrukkelijk bepaalt dat een regularisatie onontvankelijk is.

Artikel 5

Voorwaarden

Het recht op vergissing wordt erkend als aan al deze voorwaarden is voldaan:

- de situatie kan worden geregulariseerd, rechtgezet of herbekeken;
- de betrokkene neemt het initiatief om de situatie te regulariseren en dat binnen een redelijke termijn die is vastgesteld op ten minste 30 werkdagen, tenzij naar behoren is gemotiveerd dat er haast mee gemoeid is;
- de vergissing druist niet in tegen het met de regelgeving nagestreefde doel;
- de rechtzetting van de vergissing schaadt geen rechten van derden;
- de betrokkene handelt te goeder trouw. De goede trouw wordt vermoed, tenzij de overheid het tegendeel kan bewijzen.

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering, het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en het college van de Franse Gemeenschapscommissie kunnen bij besluit standaardtermijnen en nadere kennisgevingsregels voor bepaalde beleidsgebieden bepalen.

Artikel 6

Verantwoordingsplicht

Elke in artikel 3 bedoelde bestuurlijke overheid die weigert om het recht op vergissing toe te passen, dient haar beslissing formeel met redenen te omkleden.

- le respect d'une obligation déclarative prévue par la réglementation régionale.

Le droit à l'erreur ne s'applique pas lorsque :

- l'erreur est commise de mauvaise foi ou constitue une fraude avérée;
- l'erreur porte atteinte à la santé publique, à la sécurité publique ou à l'environnement;
- l'usager est en situation de récidive, c'est-à-dire qu'il a déjà bénéficié du droit à l'erreur pour une erreur de même nature dans les deux années précédentes;
- la réglementation prévoit explicitement l'irrecevabilité d'une régularisation.

Article 5

Conditions

Le droit à l'erreur est reconnu lorsque l'ensemble des conditions suivantes sont réunies:

- la situation peut être régularisée, rectifiée ou donner lieu à un réexamen;
- le citoyen prend l'initiative de la régularisation dans un délai raisonnable, défini à 30 jours ouvrables minimum, sauf urgence dûment motivée;
- l'erreur ne va pas à l'encontre de la finalité de la réglementation;
- la rectification ne porte pas préjudice aux droits de tiers;
- le citoyen agit de bonne foi. La bonne foi est présumée, sauf preuve contraire apportée par l'administration.

Le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, le Collège réuni de la Commission communautaire commune et le Collège de la Commission communautaire française peuvent fixer, par arrêté, des délais types et modalités de notification sectoriels.

Article 6

Obligation de motivation

Toute autorité administrative au sens de l'article 3 qui refuse d'appliquer le droit à l'erreur motive formellement sa décision.

In die verantwoording wordt op duidelijke en omstandige wijze toegelicht waarom niet is voldaan aan de toepassingsvoorwaarden van het recht op vergissing.

Uit de verantwoording blijkt in het bijzonder dat de begane vergissing niet het gevolg is van loutere onachtzaamheid, dat zij redelijkerwijs niet kan worden toegeschreven aan de complexiteit van de geldende regels of dat het gaat om een herhaalde vergissing of een ernstige tekortkoming die het algemene belang in gevaar brengt of een basisrecht schendt.

De overheid moet eveneens aantonen dat niet is voldaan aan de voorwaarden om de situatie te goeder trouw te regulariseren of dat een voorafgaand gesprek niets heeft opgeleverd, overeenkomstig de beginselen van goed bestuur en evenredigheid die van toepassing zijn op het optreden van de gewestelijke overheid.

De overheid licht de gebruiker tevens in over de mogelijkheid om binnen een redelijke termijn bezwaar aan te tekenen bij de Brusselse ombudsdienst of een interne ombudsdienst, indien die bestaat.

Het inschakelen van de ombudsdienst schort de eventuele beroepstermijnen voor geschillen niet op, tenzij anders bepaald.

Artikel 7

Toepassing

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering, het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en het College van de Franse Gemeenschapscommissie kunnen nadere regels voor de toepassing van het recht op vergissing bepalen, die afgestemd zijn op de bijzonderheden van hun verschillende bevoegdheidsdomeinen. Die domeinen omvatten onder andere, maar niet uitsluitend:

- gewestelijke fiscaliteit;
- economische steunmaatregelen;
- stedenbouw;
- leefmilieu;
- en om het even welk ander relevant beleidsgebied.

Het is de taak van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en het college van de Franse Gemeenschapscommissie om het toepassingsgebied van het recht op vergissing duidelijk af te bakenen, door te bepalen in welke situaties en onder welke voorwaarden burgers of bedrijven dat recht kunnen uitoefenen.

Cette motivation expose de manière claire et circonstanciée les raisons pour lesquelles les conditions d'application du droit à l'erreur ne sont pas remplies.

La motivation démontre notamment que l'erreur commise ne résulte pas d'une simple inadvertance, qu'elle ne peut être raisonnablement imputée à la complexité des règles applicables, ou encore qu'elle constitue une réitération ou un manquement grave de nature à compromettre l'intérêt général ou à porter atteinte à un droit fondamental.

L'autorité doit également établir que les conditions d'une régularisation de bonne foi n'étaient pas réunies ou qu'un dialogue préalable n'a pu aboutir, conformément aux principes de bonne administration et de proportionnalité applicables à l'action publique régionale.

L'autorité informe également l'utilisateur de la possibilité d'introduire une réclamation auprès du Médiateur bruxellois ou d'un service de médiation interne, lorsque celui-ci existe, dans un délai raisonnable.

La saisine du Médiateur ne suspend pas les délais de recours contentieux éventuels, sauf disposition contraire.

Article 7

Application

Le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, le Collège réuni de la Commission communautaire commune et le Collège de la Commission communautaire française peuvent définir les modalités spécifiques d'application du droit à l'erreur, en tenant compte des particularités propres aux différents domaines relevant de leurs compétences. Ces domaines incluent, sans s'y limiter:

- la fiscalité régionale;
- les aides économiques;
- l'urbanisme;
- l'environnement;
- et tout autre secteur pertinent.

Le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, le Collège réuni de la Commission communautaire commune et le Collège de la Commission communautaire française sont chargés de déterminer le champ d'application précis du droit à l'erreur, en identifiant les situations et conditions dans lesquelles ce droit peut être exercé par les citoyens ou les entreprises.

Elke bestuurlijke overheid is verantwoordelijk om het recht op vergissing binnen haar bevoegdheidsdomein effectief ten uitvoer te brengen en dient zich daarbij te houden aan de gemeenschappelijke beginselen die in dit gezamenlijke decreet en ordonnantie zijn omschreven, zodat overall in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest eenvormige regels worden toegepast.

Daartoe moet zij:

- duidelijke en toegankelijke procedures invoeren, zodat burgers hun vergissing kunnen rechtzetten zonder buitensporige boetes;
- haar personeel en het publiek bewustmaken van dat recht;
- voorzien in een regelmatige follow-up om de efficiëntie van de ingevoerde maatregelen te beoordelen.

Artikel 8

Opvolging en evaluatie

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering, het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en het college van de Franse Gemeenschapscommissie volgen de toepassing van het recht op vergissing op en bezorgen het Brussels Hoofdstedelijk Parlement, de Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en de Vergadering van de Franse Gemeenschapscommissie jaarlijks een verslag over de behandelde dossiers, de verantwoorde weigeringen en eventuele aanbevelingen tot verbetering.

Artikel 9

Informereren van de gebruikers

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering, het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en het college van de Franse Gemeenschapscommissie verschaffen het publiek via een speciaal daarvoor ontworpen digitaal portaal duidelijke informatie over het recht op vergissing, de stappen om een situatie te regulariseren en de meest voorkomende administratieve vergissingen.

Die portaalsite moet onopzettelijke vergissingen helpen voorkomen en de procedures toegankelijker maken.

Chaque autorité administrative est responsable de la mise en œuvre effective du droit à l'erreur dans son domaine de compétence, dans le respect des principes communs définis par le présent décret et ordonnances conjoints, en vue d'assurer une application harmonisée sur l'ensemble du territoire de la Région de Bruxelles-Capitale.

À cette fin, elle doit:

- adopter des procédures claires et accessibles pour permettre aux citoyens de corriger leurs erreurs sans pénalités excessives;
- sensibiliser ses agents et le public à ce droit;
- assurer un suivi régulier pour évaluer l'efficacité des mesures mises en place.

Article 8

Suivi et évaluation

Le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, le Collège réuni de la Commission communautaire commune et le Collège de la Commission communautaire française assurent le suivi de l'application du droit à l'erreur et communiquent annuellement au Parlement de la Région de Bruxelles-Capitale, à l'Assemblée réunie de la Commission communautaire commune et à l'Assemblée de la Commission communautaire française un rapport sur les cas traités, les refus motivés, ainsi que les éventuelles recommandations d'amélioration.

Article 9

Information des usagers

Le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, le Collège réuni de la Commission communautaire commune et le Collège de la Commission communautaire française veillent à mettre à la disposition du public, via un portail numérique dédié, des informations claires sur le droit à l'erreur, les démarches de régularisation, ainsi que les erreurs administratives les plus fréquemment constatées.

Ce portail vise à renforcer la prévention des erreurs involontaires et l'accessibilité des procédures.

Artikel 10

Inwerkingtreding

Dit gezamenlijke decreet en ordonnantie treedt in werking zes maanden na de dag waarop het door de laatste van de drie betrokken entiteiten in het *Belgisch Staatsblad* is bekendgemaakt.

Article 10

Entrée en vigueur

Le présent décret et ordonnances conjoints entre en vigueur six mois après le jour de sa publication au *Moniteur belge* par la dernière des trois entités concernées.

Amélie PANS (FR)
Loubna AZGHOUD (FR)
Gaëtan VAN GOIDSENHOVEN (FR)
Ismail LUAHABI (FR)